

Judikatūras krājums

Lieta T-280/18

(publicēts izvilkumu veidā)

ABLV Bank AS

pret

Vienoto noregulējuma valdi (VNV)

Vispārējās tiesas (desmitā palāta paplašinātā sastāvā) 2022. gada 6. jūlija spriedums

Ekonomikas un monetārā savienība – Banku savienība – Kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību vienotais noregulējuma mehānisms (VNM) – Noregulējuma procedūra, kas piemērojama gadījumā, ja vienība kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga – VNV lēmums nepieņemt noregulējuma shēmu – Atcelšanas prasība – Nelabvēlīgs akts – Interese celt prasību – *Locus standi* – Daļēja pieņemamība – Regulas (ES) Nr. 806/2014 18. pants – Akta izdevēja kompetence – Tiesības tikt uzklausītam – Pienākums norādīt pamatojumu – Samērīgums – Vienlīdzīga attieksme

1. *Atcelšanas prasība – Pārsūdzami akti – Jēdziens – Akti, kas rada saistošas tiesiskās sekas – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu – Iekļaušana (LESD 263. pants; Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. pants un 86. panta 2. punkts)*

(skat. 30.–36. punktu)

2. *Atcelšanas prasība – Fiziskas vai juridiskas personas – Akti, kas šīs personas skar tieši un individuāli – Tiešs skārums – Kritēriji – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu – Minētā lēmuma eventuāli tiešās ietekmes uz kredītiestādes akcionāru tiesisko stāvokli konstatēšana – Akcionāru tiesību saņemt dividendes un piedalīties šīs kredītiestādes pārvaldībā skāruma neesamība – Tieša skāruma neesamība – Nepieņemamība (LESD 263. panta ceturtnā daļa)*

(skat. 39. un 41.–45. punktu)

3. *Atcelšanas prasība – Fiziskas vai juridiskas personas – Akti, kas šīs personas skar tieši un individuāli – Tiešs skārums – Kritēriji – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu – Minētā lēmuma eventuāli tiešās ietekmes uz kredītiestādes akcionāru tiesisko stāvokli konstatēšana – Pilnīgi automātiska ieviešana – Pieņemamība*

(LESD 263. panta ceturtais daļa; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. pants)

(skat. 47., 48. un 50.–52. punktu)

4. *Ekonomikas un monetārā politika – Ekonomikas politika – Kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību vienotais noregulējuma mehānisms – Noregulējuma shēmas pieņemšana – Nosacījumi – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) veikta novērtējuma par to, vai attiecīgā vienība kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, obligāts priekšnosacījums – Novērtējums, kas balstīts uz Eiropas Centrālās bankas (ECB) secinājumu – Pieļaujamība (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. pants)*

(skat. 47., 48. un 57. punktu)

5. *Atcelšanas prasība – Fiziskas vai juridiskas personas – Interese celt prasību – Nosacījumi – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu – Novērtējums par to, vai attiecīgā vienība kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga – Noregulējuma procedūras sākšanas obligāts priekšnosacījums – Šīs vienības tiesiski pamatotās intereses nepieļaut, ka novērtējumā tiktu secināts, ka tā kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga – Iekļaušana (LESD 263. panta ceturtais daļa; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. pants)*

(skat. 54. un 57.–60. punktu)

6. *Ekonomikas un monetārā politika – Ekonomikas politika – Kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību vienotais noregulējuma mehānisms – Vienotā noregulējuma valde (VNV) – Kompetence – Lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu – Pienākums pieņemt šādu lēmumu pēc Eiropas Centrālās bankas (ECB) novērtējuma par to, vai attiecīgā vienība kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. panta 1. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/59 82. panta 2. punkts)*

(skat. 81.–83. punktu)

7. *Ekonomikas un monetārā politika – Ekonomikas politika – Kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību vienotais noregulējuma mehānisms – Lēmums nepieņemt noregulējuma shēmu – Nosacījumi – Novērtējuma par to, vai attiecīgā vienība kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga – Vienotās noregulējuma valdes (VNV) un Eiropas Centrālās bankas (ECB) funkciju nošķirums – Dalīta kompetence, kas pamatota ar ECB prioritāro, bet ne ekskluzīvo lomu (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. panta 1. punkta otrā daļa)*

(skat. 105., 106. un 108. punktu)

8. *Ekonomikas un monetārā politika – Ekonomikas politika – Kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību vienotais noregulējuma mehānisms – Noregulējuma procedūras – Tiesības tikt uzklautam – Tvērums – Eiropas Centrālās bankas (ECB) un Vienotās noregulējuma valdes (VNV) kopīgi un secīgi veikta procedūra – Sarežģīta administratīvā procedūra – Šo divu institūciju pienākums katrai uzklaut vienību, uz kuru attiecas lēmums pieņemt vai nepieņemt noregulējuma shēmu, katrā šīs procedūras stadijā – Neesamība (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunkts; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 806/2014 18. pants)*

(skat. 156.–163. un 165. punktu)

Rezumējums

Prasītāja *ABLV Bank AS* ir Latvijā reģistrēta kredītiestāde un koncerna *ABLV* mātesabiedrība. Savukārt *ABLV Bank Luxembourg SA* ir Luksemburgā reģistrēta kredītiestāde un viena no koncernā *ABLV* ietilpstošajām meitassabiedrībām; prasītāja ir tās vienīgā akcionāre. Abas šīs kredītiestādes bija kvalificētas kā “svarīga vienība” un līdz ar to bija pakļautas Eiropas Centrālās bankas (ECB) īstenotai uzraudzībai vienotajā uzraudzības mehānismā (VUM)¹.

ASV Finanšu ministrija (*United States Department of the Treasury*) 2018. gada 13. februārī paziņoja par tās ieplānotu pasākumu, proti, prasītājas atzīšanu par iestādi, kas rada lielas bažas saistībā ar nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizāciju. Pēc šā paziņojuma prasītāja vairs nespēja veikt maksājumus ASV dolāros un piedzīvoja noguldījumu masveida izņemšanu. Tādēļ ECB pilnvaroja Finanšu un kapitāla tirgus komisiju (Latvija) piemērot moratoriju, lai prasītājai būtu iespējams stabilizēt savu stāvokli. 2018. gada 23. februārī ECB secināja, ka prasītāja kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga. Tomēr Vienotā noregulējuma valde (VNV) divos 2018. gada 23. februāra lēmumos, kuri adresēti attiecīgi prasītājai un *ABLV Luxembourg* un kuros pārņemts ECB secinājums, puda uzskatu, ka pret tām vērstas noregulējuma pasākums plašas sabiedrības interesēs nav nepieciešams².

Izskatījusi prasību atcelt šos abus lēmumus, Vispārējā tiesa pirmoreiz taīsa spriedumu attiecībā uz VNV lēmumu nepieņemt noregulējuma shēmu un atzīst, ka prasība kopumā ir noraidāma.

Vispārējās tiesas vērtējums

Vispirms Vispārējā tiesa izskatīja VNV izvirzītos iebildumus par prasības nepieņemamību.

Pirmkārt, kā liecina Tiesas judikatūra³, tā uzskata, ka lēmums nepieņemt noregulējuma instrumentus attiecībā uz kredītiestādi ir apstrīdams akts. Proti, tā kā daži no šiem instrumentiem varētu dot prasītājai iespēju daļēji turpināt savu darbību, šāds lēmums rada juridiski saistošas sekas, kas var skart tās intereses. Turklāt šī kvalifikācija dod iespēju nodrošināt, ka tiek ievērotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

¹ Pamatojoties uz Padomes Regulu (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņem, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV 2013, L 287, 63. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV 2014, L 225, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “VNM regula”), 18. panta izpratnē.

³ Spriedums, 2021. gada 6. maijs, *ABLV Bank* u.c./ECB (C-551/19 P un C-552/19 P, EU:C:2021:369).

Otrkārt, Vispārējā tiesa prasību, ciktāl tā ir vērsta pret lēmumu attiecībā uz *ABLV Luxembourg*, noraida kā nepieņemamu, jo prasītājam trūkst *locus standi*. Proti, šim lēmumam ir tieša ietekme tikai uz tā adresātu – *ABLV Luxembourg* – tiesisko stāvokli. Šā lēmuma nelabvēlīgā ietekme uz prasītāju ir saimnieciska, nevis juridiska, jo akcionāru tiesības saņemt dividendes un piedalīties pārvaldībā paliek negrozītas.

Saistībā ar vēršanos pret lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz prasītāju, Vispārējā tiesa secina, ka nupat minētajai ir *locus standi*, jo minētais lēmums tieši ietekmē tās tiesisko stāvokli. Proti, uz ECB veikto novērtējumu balstītais VNV secinājums, ka prasītāja kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, ir uzskatāms par nepieciešamo pamatojumu lēmumam, ar kuru paredzēts neapstiprināt noregulējuma pasākumu. Turklāt ar šo lēmumu valsts regulatīvajai iestādei, kurai uzticēta tā īstenošana, nav piešķirta nekāda rīcības brīvība, jo šī īstenošana notiek pavisam automātiski un izriet vienīgi no Savienības tiesiskā regulējuma.

Treškārt, Vispārējā tiesa nospriež, ka prasītājam ir interese vērsties pret šo lēmumu. Proti, ja nāktos secināt, ka ECB veiktais un VNV pārņemtais novērtējums par to, vai kredītiestāde kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, bijis kļūdainis, procedūru, kurā pieņemts šis lēmums, attiecībā pret prasītāju nedrīkstētu sākt. Turklāt bankas darbības veikšanas nolūkā attiecīgajai vienībai ir tiesiski pamatota interese, lai attiecībā uz to netiktu izdarīts šāds novērtējums.

Pēc tam Vispārējā tiesa noraida visus pamatus, kurus prasītāja izvirzījusi par lietas būtību.

Proti, pirmām kārtām, Vispārējā tiesa norāda, ka prasītāja ir nepamatoti apgalvojusi, ka VNV ir balstījusies tikai uz ECB veikto novērtējumu par to, vai prasītāja kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, un nav veikusi pati savu pārbaudi. Šajā ziņā tā atgādina, ka VNV gan nav saistošs šis ECB veiktais novērtējums un nekas neliecina, ka VNV būtu liegta novērtējuma brīvība saistībā ar šo tēmu. Tomēr ar VNM regulu⁴ ECB ir piešķirta prioritāra loma, pat ja tā nav ekskluzīva, jo tieši tai ir vislabākās iespējas veikt šādu novērtējumu, ņemot vērā, ka tai kā uzraudzības iestādei ir attiecīgās speciālās zināšanas.

Otrām kārtām, Vispārējā tiesa norāda, ka ECB veiktajā novērtējumā, kuru pārņēmusi VNV, proti, pirmkārt, novērtējumā par prasītājam nepieciešamo spēju atjaunot līdzsvaru un, otrkārt, novērtējumā par to, vai tā kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, nav pieļauta acīmredzama kļūda. Vispārējā tiesa uzskata, ka tādos apstākļos kā šajā lietā aplūkojamie, kad pēc palāvības zuduma attiecībās starp kredītiestādi un tās klientiem notika noguldīto naudas līdzekļu masveida izņemšana, ECB ir rīkojusies saprātīgi, prasītājas seguma un kapitalizācijas rādītājus uzskatīdama par mazāk svarīgiem nekā tūlītēja likviditātes pieejamība. Tāpēc, ņemot vērā novērtējuma brīvību, kāda ir piešķirta VNV, Vispārējā tiesa secina, ka VNV, uzskatīdama, ka prasītāja kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

Trešām kārtām, Vispārējā tiesa atzīst, ka VNV, balstīdamās uz ECB novērtējumu par to, vai prasītāja kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga, lai pārbaudītu, vai saprātīgā termiņā no tās maksātnespējas vēl varēja izvairīties ar alternatīviem pasākumiem, nav izdarījusi tiesību kļūdu. Proti, lai gan pārbaude par šādiem pasākumiem ir nošķirta no minētā novērtējuma, tā konstatē, ka šajā gadījumā ECB šo pārbaudi bija apvienojusi ar minēto novērtējumu.

⁴ VNM regulas 18. panta 1. punkta otrā daļa.

Ceturtām kārtām, Vispārējā tiesa noraida jebkādu apgalvojumu par to, ka nebūtu ievērotas prasītājas tiesības tikt uzklusītai. Proti, tā nospriež, ka, ņemot vērā aplūkojamās, ECB un VNV kopīgi un secīgi īstenotās sarežģītās administratīvās procedūras būtību, nepastāv prasības, ka attiecīgā vienība katrā šīs procedūras stadijā atsevišķi būtu jāuzklausā katrai no šīm abām institūcijām. Šajā lietā nav strīda par to, ka ECB prasītāju uzklusīja vairākkārt un tāād prasītājai bija dota iespēja izteikties, un līdz ar to VNV lēmuma pieņemšanas gaitā, kad tā pārņēma ECB novērtējumu, tā bija pilnīgi informēta par prasītājas argumentiem.